

Переказ ФОП на особисту картку: фінмоніторинг і ризики

Чи може ФОП переказати гроші з підприємницького рахунку на власну особисту картку? Так. Сам по собі такий переказ не заборонений і не означає порушення правил фінансового моніторингу.

Проте для банку має значення не лише сам переказ між власними рахунками. Якщо кошти після надходження на особисту картку майже одразу перераховуються іншим фізичним особам, використовуються для господарських розрахунків або формують системний ланцюг руху грошей, можуть виникнути додаткові питання щодо **економічного змісту операцій**.

Коротко: переказ ФОП → власна картка допустимий. Але особистий рахунок не повинен перетворюватися на проміжний рахунок для системних підприємницьких розрахунків.

Чи можна ФОП переводити гроші на особисту картку

Так. Державна податкова служба у своїх роз'ясненнях 2026 року прямо зазначає, що фізична особа-підприємець може використовувати кошти з рахунку, відкритого для підприємницької діяльності, для власних потреб.

Окремо ДПС роз'яснила можливість перерахування коштів з підприємницького рахунку на власний рахунок фізичної особи.

Такі кошти не стануть новим доходом фізичної особи лише через сам факт переказу між її рахунками, якщо вони вже були отримані та враховані в межах підприємницької діяльності відповідно до застосовуваної системи оподаткування.

Роз'яснення ДПС від 30.04.2026 щодо переказу коштів ФОП на власну картку

Роз'яснення ДПС від 09.07.2026 щодо використання коштів ФОП для власних потреб

Але підприємницький та особистий рахунки – не одне й те саме

Для підприємницької діяльності та власних потреб фізичної особи відкриваються окремі рахунки.

Особистий рахунок фізичної особи не призначений для проведення операцій, пов'язаних із підприємницькою або незалежною професійною діяльністю.

Тому потрібно розрізняти дві принципово різні ситуації:

Ситуація	Зміст
ФОП → власна картка → особисті витрати	Підприємець вивів власні кошти для особистого використання
ФОП → власна картка → постачальники / підрядники / бізнес-контрагенти	Особистий рахунок фактично використовується як проміжна ланка підприємницьких розрахунків

Саме друга модель може бути значно складнішою для пояснення і з банківської, і з документальної точки зору.

Що бачить банк при переказі ФОП на особисту картку

Банк, який обслуговує підприємницький рахунок, бачить списання коштів з рахунку ФОП та реквізити операції.

Банк, який обслуговує особистий рахунок, бачить надходження коштів та подальші операції за цим рахунком.

Якщо обидва рахунки відкриті в одному банку, фінансова установа має значно повнішу картину руху коштів у межах рахунків, які вона обслуговує.

Якщо рахунки відкриті в різних банках, це не означає, що одна фінансова установа автоматично бачить усі операції в іншій. Однак під час належної перевірки банк може запитувати документи та інформацію, необхідні для розуміння походження або подальшого використання коштів.

Чи є переказ на особисту картку ризиком фінмоніторингу

Сам по собі – ні.

Законодавство про фінансовий моніторинг не встановлює правила, за яким кожен переказ коштів із рахунку ФОП на власний рахунок автоматично вважається підозрілим.

Банк аналізує операції клієнта в контексті його діяльності, ризик-профілю, сум, регулярності операцій та іншої наявної інформації.

Тому значення має не одна операція, а **загальна модель руху коштів**.

Коли можуть виникнути додаткові питання

- значна частина підприємницьких надходжень систематично переводиться на особистий рахунок;
- кошти переводяться на особисту картку практично одразу після їх отримання від клієнтів;
- після цього аналогічні суми майже одразу перераховуються третім особам;
- особистий рахунок фактично використовується для регулярних розрахунків із постачальниками або підрядниками;
- одержувачами коштів є численні фізичні особи, зв'язок яких із діяльністю ФОП незрозумілий;
- оборот підприємницького рахунку значний, але кошти систематично залишають його протягом короткого часу;
- призначення платежів не дозволяють зрозуміти зміст операцій;
- характер операцій відрізняється від інформації про діяльність та очікувані обороти, яку має банк.

Жодна з цих обставин сама по собі не доводить порушення. Однак їх сукупність може вимагати додаткового пояснення економічного змісту операцій.

Приклад: звичайне виведення власних коштів

ФОП отримав за місяць 120 000 грн доходу від надання консультаційних послуг.

Після сплати податків та необхідних бізнес-витрат він перерахував 50 000 грн на власну особисту картку та використав їх на сімейні покупки, відпочинок і побутові витрати.

За своїм економічним змістом це звичайне використання підприємцем власних коштів для особистих потреб.

Інший приклад: особиста картка як проміжний рахунок

ФОП отримав від покупців 180 000 грн.

100 000 грн були переведені на особисту картку підприємця. Протягом наступних десяти хвилин із цієї картки:

- 25 000 грн перераховано одній фізичній особі;
- 30 000 грн – іншій;
- 20 000 грн – третій;
- 25 000 грн – четвертій.

У такій ситуації природно виникають питання: хто ці особи, чому вони отримали кошти, чи пов'язані платежі з діяльністю ФОП та навіщо для цього використовувався особистий рахунок.

Якщо це реальні господарські платежі, використання особистої картки як проміжної ланки лише ускладнює пояснення економічного змісту операцій.

Чому подальший рух коштів важливіший за сам переказ

Для аналізу фінмоніторингу умовно можна розділити операцію на два етапи:

1. ФОП → власний рахунок

2. Власний рахунок → подальші отримувачі

Перший етап сам по собі може бути звичайним використанням підприємцем власних коштів.

Саме другий етап часто дозволяє зрозуміти реальну мету переказу.

Якщо після переказу кошти використовуються на особисті потреби, це одна ситуація. Якщо вони систематично спрямовуються особам, які фактично є постачальниками, працівниками, підрядниками або іншими учасниками бізнес-процесу, економічна картина вже інша.

Чи варто оплачувати бізнес-витрати з особистої картки

Як постійна модель – ні.

Якщо платіж безпосередньо пов'язаний із підприємницькою діяльністю, його проведення з підприємницького рахунку робить господарський ланцюг значно прозорішим:

ФОП → постачальник

Замість:

ФОП → особиста картка → постачальник

У першому випадку банк бачить прямий платіж від суб'єкта господарювання контрагенту. У другому з'являється додаткова ланка, економічну функцію якої за певних обставин доведеться пояснювати.

Яке призначення платежу вказувати при переказі на власну картку

У роз'ясненні від 30 квітня 2026 року ДПС рекомендує чітко відображати характер такої операції у призначенні платежу.

Зокрема, податкова наводить як можливий варіант:

«Переказ власних коштів ФОП на особистий рахунок, без ПДВ»

Зрозуміле призначення платежу допомагає відрізнити переказ власних коштів від оплати товару, послуги, повернення боргу або іншої операції.

Водночас саме по собі правильне призначення платежу не змінює фактичної природи операції. Якщо особистий рахунок надалі системно використовується для бізнес-розрахунків, напис «власні кошти» цього не усуває.

Чи потрібно сплачувати податок вдруге після переказу

Сам по собі переказ уже отриманих підприємницьких коштів між власними рахунками фізичної особи не створює нового економічного доходу.

ДПС у роз'ясненні від 30.04.2026 також зазначає, що такі кошти не є повторним доходом фізичної особи, якщо вони вже були враховані у складі підприємницького доходу та оподатковані відповідно до застосовуваної системи оподаткування.

Це питання потрібно відрізняти від ситуацій, коли на особистий рахунок фізичної особи надходять кошти безпосередньо від клієнтів за товари або послуги ФОП. Така модель має вже інший податковий, банківський та документальний контекст.

Чи можна приймати оплату від клієнтів на особисту картку

Це принципово інша ситуація, ніж переказ власних грошей після їх отримання на підприємницький рахунок.

Рахунок фізичної особи, відкритий для власних потреб, не призначений для проведення операцій, пов'язаних із підприємницькою діяльністю.

Тому схема:

клієнт → особиста картка підприємця

не повинна ототожнюватися зі схемою:

клієнт → рахунок ФОП → власна картка підприємця

У другому випадку дохід спочатку надходить на підприємницький рахунок, після чого підприємець розпоряджається власними коштами.

Що перевірити ФОП у власній банківській виписці

Корисно подивитися на операції не як власник рахунку, який знає їх передісторію, а як сторонній аналітик банку.

Питання	Що перевірити
Яка частка доходу переводиться на особистий рахунок?	Чи відповідає це реальній моделі використання прибутку?
Як швидко здійснюється переказ?	Чи є зрозуміла причина для швидкого руху коштів?
Що відбувається з коштами далі?	Особисті витрати чи платежі третім особам?
Хто отримує кошти?	Родичі, продавці товарів для особистого використання чи бізнес-контрагенти?
Чи повторюється модель?	Разова операція чи системний грошовий маршрут?
Які призначення платежів?	Чи відповідають вони фактичній природі операцій?

Що робити, якщо банк уже запитав про перекази на особисту картку

Не варто обмежувати відповідь фразою «це мої гроші і я маю право ними розпоряджатися».

Юридичне право на використання власних коштів не завжди відповідає на питання банку про фактичний характер операцій.

Відповідь краще побудувати послідовно:

1. **Пояснити джерело коштів.** За які товари або послуги вони були отримані ФОП.
2. **Пояснити переказ.** Чому гроші були переведені на власний рахунок.
3. **Пояснити подальше використання.** Особисті потреби або конкретні інші операції.
4. **Якщо були перекази третім особам** – пояснити, хто вони і чому отримали кошти.
5. **Додати документи,** якщо подальші операції цього потребують.

Чого не варто робити

- маскувати господарські розрахунки під «особисті перекази»;
- використовувати особисту картку як постійний розрахунковий рахунок бізнесу;
- створювати заднім числом документи для пояснення вже проведених операцій;
- вказувати призначення платежу, яке не відповідає реальному змісту операції;
- штучно дробити перекази;
- надавати банку пояснення, які суперечать банківській виписці.

Що важливо для фінмоніторингу банку

Банк зобов'язаний моніторити операції клієнта щодо їх відповідності наявній інформації про клієнта, його діяльність та ризик. За необхідності також досліджується інформація про джерело коштів.

Обсяг належної перевірки визначається з урахуванням ризик-профілю клієнта, мети ділових відносин, сум операцій та їх регулярності.

Тому універсальної кількості переказів або «безпечної суми», після якої переказ ФОП на власну картку автоматично стає проблемним, не існує.

Закон України № 361-IX – офіційний текст

Питання та відповіді НБУ щодо фінансового моніторингу

Є питання щодо переказів з рахунку ФОП?

Компанія «Вікторія» аналізує банківські виписки ФОП, перекази між підприємницькими та особистими рахунками, подальший рух коштів і документи, що підтверджують операції.

Якщо банк уже надіслав запит фінансового моніторингу, допомагаємо встановити, які саме операції потребують пояснення, та підготувати структуровану відповідь і пакет документів.

Фінмоніторинг ФОП: аналіз операцій та підготовка відповіді банку

Поширені запитання

Чи можна ФОП переказати гроші на власну картку?

Так. ДПС у роз'ясненнях 2026 року підтверджує можливість використання підприємцем коштів з підприємницького рахунку для власних потреб та їх переказу на власний рахунок фізичної особи.

Чи є такий переказ доходом фізичної особи?

Сам переказ уже отриманих та врахованих підприємницьких коштів між власними рахунками не створює повторного доходу лише через зміну рахунку, на якому перебувають кошти.

Яке призначення платежу писати?

ДПС як приклад наводить формулювання «Переказ власних коштів ФОП на особистий рахунок, без ПДВ». Призначення платежу має відповідати реальній природі операції.

Чи можна з особистої картки платити постачальнику ФОП?

Особистий рахунок фізичної особи не призначений для системного проведення операцій, пов'язаних із підприємницькою діяльністю. Для господарських розрахунків доцільно використовувати підприємницький рахунок.

Чи бачить фінмоніторинг переказ з ФОП на особисту картку?

Банки бачать операції за рахунками, які вони обслуговують. Якщо підприємницький та особистий рахунки знаходяться в одному банку, банк має інформацію про рух коштів за обома рахунками. Для рахунків у різних банках повний подальший рух коштів не є автоматично видимим одному банку, однак під час перевірки можуть запитуватися додаткові документи та відомості.

Чи небезпечно переводити всі гроші з ФОП на особисту картку?

Законодавство не встановлює універсальної допустимої частки такого переказу. Для фінмоніторингу важливий контекст: бізнес-модель, регулярність, суми, подальший рух коштів та відповідність операцій інформації про діяльність ФОП.

Що робити, якщо банк уже поставив питання?

Проаналізуйте не лише переказ з рахунку ФОП, а весь подальший рух коштів. Для суттєвих операцій потрібно встановити їх фактичний зміст та підготувати документи, які його підтверджують.

Підготовка відповіді фінмоніторингу банку

Читайте також

Якщо банк уже запросив документи, дивіться окремий матеріал про порядок підготовки відповіді на запит фінансового моніторингу.

Окремо варто проаналізувати ситуації, коли кошти швидко проходять через рахунок ФОП і перераховуються далі – такі операції ми розглядаємо у матеріалі про транзитний рух коштів.

Транзитні операції ФОП: ризики фінмоніторингу банку

Кошти надійшли на рахунок ФОП і того самого дня були перераховані далі. Чи означає це, що банк бачить **транзитну операцію** і обов'язково запустить фінмоніторинг?

Ні. Сам по собі швидкий рух коштів не означає порушення і не перетворює господарську операцію на підозрілу. Для банку значення має сукупність обставин: **хто перерахував кошти, за що вони отримані, куди вони пішли далі, хто є кінцевим отримувачем та наскільки весь ланцюг відповідає фактичній діяльності ФОП.**

Головне: проблема не у швидкості переказу коштів як такої. Питання виникає тоді, коли рахунок ФОП фактично використовується лише як проміжна ланка, а економічний зміст подальшого руху грошей незрозумілий або не відповідає бізнес-моделі підприємця.

Що означають «транзитні операції» ФОП

У практичному контексті фінансового моніторингу поняттям «транзитний рух коштів» часто описують ситуацію, коли гроші надходять на рахунок та протягом короткого часу повністю або майже повністю перераховуються далі.

При цьому потрібно розрізняти **транзитність руху коштів клієнта** та технічний банківський термін «транзитний рахунок». Це не одне й те саме.

Законодавство про фінансовий моніторинг не встановлює універсального правила, за яким будь-яке швидке перерахування отриманих ФОП коштів автоматично вважається порушенням.

Натомість банк здійснює постійний моніторинг операцій клієнта та зіставляє їх із відомою йому інформацією про діяльність, характер ділових відносин і ризик клієнта.

Як виглядає транзитний рух коштів для банку

Типова картина, яка може потребувати додаткового пояснення:

клієнти → рахунок ФОП → інший рахунок → наступні отримувачі

Для фінмоніторингу важливим є питання: **яку економічну функцію виконує кожна ланка цього ланцюга?**

Наприклад, цілком зрозумілою може бути модель:

покупець → ФОП → оплата постачальнику товару

Тут надходження і подальший платіж безпосередньо пов'язані з господарською діяльністю підприємця та можуть бути підтверджені замовленням, накладною, рахунком постачальника та іншими документами.

Значно більше запитань може виникнути щодо системної моделі:

покупці → ФОП → особиста картка підприємця → різні фізичні особи

У такому випадку з самої банківської виписки вже не очевидно, чому підприємницький дохід після отримання розподіляється між іншими фізичними особами.

Що саме може привернути увагу фінмоніторингу

Оцінювати потрібно не одну операцію, а поведінку рахунку в цілому. Додаткового пояснення можуть потребувати, зокрема, такі ситуації:

- значна частина отриманих коштів невдовзі перераховується далі;
- залишок коштів на рахунку систематично мінімальний порівняно з оборотом;
- після надходження коштів вони переводяться на особистий рахунок ФОП і майже одразу – іншим особам;
- велика кількість переказів фізичним особам без зрозумілого зв'язку з діяльністю;
- призначення платежів не пояснюють економічного змісту операцій;
- характер витрат не відповідає задекларованій або фактичній діяльності підприємця;
- суми та характер операцій суттєво відрізняються від інформації про бізнес, яку раніше отримав банк;
- відсутні документи, які дозволяють пояснити походження або подальший рух коштів.

Жодна з цих обставин окремо не означає автоматично незаконної діяльності. Банк застосовує ризик-орієнтований підхід та аналізує сукупність наявної інформації.

Чи є швидке перерахування коштів порушенням

Ні. Для звичайної господарської діяльності швидкий рух коштів може бути абсолютно природним.

Наприклад, торговельний ФОП отримує оплату від покупців та того самого дня розраховується з постачальниками. Інший підприємець після отримання валютної виручки сплачує податки, послуги підрядників або інші господарські витрати.

У таких випадках важливо не те, скільки годин кошти перебували на рахунку, а чи має подальший платіж зрозумілу економічну причину та документальне підтвердження.

Операція	Що пояснює її зміст
----------	---------------------

Оплата постачальнику	договір, рахунок, накладна, замовлення
Оплата підряднику	договір, акт, рахунок, результат виконаних робіт
Податки	податковий обов'язок та відповідне призначення платежу
Оренда	договір оренди та платіж за відповідний період
Повернення позики	договір та документи, що підтверджують отримання позики
Переказ власних коштів підприємцю	фактичний характер операції та подальше використання коштів, якщо банк запитує таку інформацію

ФОП → особиста картка → інша фізична особа

Саме ця модель заслуговує на окрему увагу.

Підприємець може перераховувати власні кошти з підприємницького рахунку для особистого використання. Але якщо після такого переказу гроші систематично майже без затримки спрямовуються іншим фізичним особам, банк бачить вже не лише операцію між двома власними рахунками.

Фактично формується ланцюг:

ФОП → особиста картка → третя особа

І тоді ключовим стає питання про кінцеву мету платежу.

Якщо отримувач є постачальником товарів, виконавцем робіт або іншою особою, якій ФОП фактично здійснює господарський платіж, потрібно бути готовим пояснити, чому розрахунок проводився через особистий рахунок, а не безпосередньо з підприємницького.

Якщо це особисті витрати підприємця, пояснення повинно відповідати реальним обставинам. Не потрібно штучно перетворювати особисту операцію на господарську.

Приклад: коли рух коштів виглядає транзитним

Уявімо ФОП, який протягом місяця отримав від клієнтів 200 000 грн.

З них 110 000 грн підприємець перерахував на власну особисту картку. Протягом кількох хвилин або годин із цієї картки 105 000 грн були перераховані п'ятьом різним фізичним особам.

З точки зору аналізу руху коштів банк може поставити цілком логічні питання:

- ким є ці п'ять осіб;
- за що вони отримали гроші;
- чи пов'язані ці платежі з діяльністю ФОП;
- чому кошти спочатку переводилися на особистий рахунок;
- які документи підтверджують відповідні операції.

Інша картина буде, якщо ті самі 110 000 грн перераховано безпосередньо кільком постачальникам згідно з рахунками та накладними, які відповідають фактичній торговельній діяльності ФОП.

Сума може бути однаковою, але **економічний зміст і можливість пояснити рух коштів – принципово різні.**

Чи потрібно спеціально залишати гроші на рахунку ФОП

Ні. Не потрібно штучно затримувати кошти на рахунку на день, три дні чи тиждень лише для того, щоб операція нібито не виглядала транзитною.

У законодавстві немає загального правила про мінімальний час перебування підприємницьких коштів на рахунку.

Штучне створення «правильної історії» не вирішує основного питання фінмоніторингу – **який реальний економічний зміст операції.**

Якщо ФОП повинен сьогодні оплатити реальному постачальнику товар, немає сенсу чекати кілька днів лише заради зовнішнього вигляду рахунку.

Чи потрібно створювати штучні витрати

Так само не потрібно здійснювати непотрібні платежі лише для того, щоб рахунок ФОП мав «більш підприємницький вигляд».

Наприклад, консультант, програміст або дизайнер може мати значний оборот і мінімальні поточні витрати. Для такої бізнес-моделі відсутність закупівель товару, оренди складу чи значної кількості постачальників цілком природна.

Натомість торговельний бізнес із великим товарообігом логічно породжує інші питання: походження товару, постачальники, логістика, зберігання, працівники або підрядники.

Тому оцінювати рух коштів потрібно **від бізнес-моделі конкретного ФОП, а не від універсального шаблону.**

Що бачить банк, крім однієї операції

Фінмоніторинг аналізує не лише окремий платіж. Значення може мати загальна структура операцій за певний період.

Показник	Яке питання може виникнути
Загальний оборот	Чи відповідає він заявленому масштабу діяльності?
Кількість платників	Хто є клієнтами та за що вони платять?
Частка коштів, переказаних далі	Куди спрямовується основна частина надходжень?
Швидкість подальших переказів	Чому кошти практично одразу залишають рахунок?
Кінцеві отримувачі	Яке їх відношення до діяльності ФОП?
Особиста картка	Чому господарський грошовий потік проходить через особистий рахунок?
Готівка	Навіщо вона необхідна конкретній бізнес-моделі?

Призначення платежів

Чи дозволяють вони зрозуміти зміст операцій?

Чому бізнес-модель важливіша за саму суму

Законодавство про фінансовий моніторинг побудоване на ризик-орієнтованому підході.

Належна перевірка включає постійний моніторинг операцій клієнта щодо їх відповідності інформації про клієнта, його діяльність та ризик. За необхідності банк також аналізує інформацію про джерело коштів.

Обсяг заходів належної перевірки залежить, зокрема, від ризик-профілю клієнта, мети ділових відносин, сум операцій та їх регулярності.

Саме тому універсальної «безпечної суми», нижче якої можна не звертати уваги на економічний зміст операцій, для такого аналізу немає.

Як пояснити транзитний рух коштів банку

Якщо банк поставив питання щодо швидкого руху коштів, відповідь краще будувати не навколо твердження «я маю право переказувати власні гроші», а навколо фактичного економічного змісту операцій.

Для кожного суттєвого ланцюга потрібно встановити:

1. **Джерело надходження.** Хто заплатив ФОП і за що?
2. **Підставу.** Договір, замовлення, рахунок, продаж товару або надання послуги.
3. **Наступний переказ.** Кому і чому були перераховані кошти?
4. **Статус отримувача.** Постачальник, підрядник, власний рахунок, родич, кредитор або інша особа.
5. **Документ.** Що підтверджує саме цю операцію?

Для великої кількості операцій зручно сформувати окрему таблицю:

Дата	Сума	Звідки кошти	Куди перераховано	Причина	Документ
------	------	--------------	-------------------	---------	----------

...	...	...	...	...	...
-----	-----	-----	-----	-----	-----

Такий формат дозволяє побачити не окремі платежі, а повний рух коштів та економічний зв'язок між операціями.

Як зменшити ризик непорозумінь із банком

- проводити господарські платежі безпосередньо з рахунку ФОП, якщо це відповідає реальній операції;
- не використовувати особистий рахунок як системний проміжний рахунок між ФОП та бізнес-контрагентами;
- зазначати зрозумілі призначення платежів;
- зберігати документи, які підтверджують основні надходження та витрати;
- підтримувати актуальною інформацію про вид діяльності та очікувані обороти, яку має банк;
- не дробити операції штучно з метою обходу банківського контролю;
- не створювати фіктивні витрати або документи для формування «правильної» картини руху коштів.

Мета не полягає в тому, щоб пристосувати рух коштів до алгоритму банку. **Рух коштів повинен природно відображати реальний бізнес.**

Що говорить НБУ

Національний банк послідовно наголошує на необхідності змістовного, а не формального аналізу діяльності клієнтів.

У січні 2026 року НБУ окремо звернув увагу банків на необхідність комплексно аналізувати документи та інформацію, що можуть підтверджувати ведення клієнтом звичайної господарської діяльності. Це роз'яснення стосувалося виявлення ознак компаній-оболонок, тому його не слід автоматично переносити на кожного ФОП, однак воно добре демонструє загальний підхід регулятора: **оцінюється реальна економічна діяльність, а не одна формальна ознака.**

Роз'яснення Національного банку України від 21.01.2026

Основні вимоги щодо належної перевірки та моніторингу операцій клієнта

встановлені Законом України № 361-IX.

Закон України № 361-IX – офіційний текст

Перевірити банківські операції ФОП до запиту банку

Компанія «Вікторія» аналізує банківські виписки ФОП, структуру надходжень і витрат, перекази між власними рахунками, платежі фізичним особам та інші операції, які можуть потребувати додаткового пояснення.

Якщо запит банку вже отримано, аналізуємо його разом із виписками та документами і допомагаємо сформулювати послідовне пояснення операцій.

Фінмоніторинг ФОП: аналіз операцій та підготовка відповіді банку

Поширені запитання

Чи є швидкий переказ грошей з рахунку ФОП транзитною операцією?

Не обов'язково. Сам строк перебування коштів на рахунку не визначає правомірність операції. Значення мають її економічний зміст, отримувач, зв'язок із діяльністю ФОП та загальна структура руху коштів.

Скільки днів потрібно тримати гроші на рахунку ФОП?

Загального правила про мінімальний строк перебування коштів на рахунку ФОП немає. Штучно затримувати кошти лише заради фінмоніторингу не потрібно.

Чи можна переводити гроші з рахунку ФОП на особисту картку?

Сам факт переказу між рахунками підприємця не означає порушення. Для фінмоніторингу додаткові питання можуть виникнути щодо системного подальшого руху цих коштів, особливо якщо вони одразу перераховуються іншим особам.

Чи є великий оборот без значних витрат ознакою транзитності?

Не сам по собі. Для консультанта, IT-фахівця або іншого постачальника інтелектуальних послуг невелика кількість господарських витрат може бути природною. Оцінювати структуру операцій потрібно з урахуванням конкретної бізнес-моделі.

Чи потрібно платити постачальнику саме з рахунку ФОП?

Якщо платіж пов'язаний із підприємницькою діяльністю, прямий розрахунок із бізнес-рахунку робить економічний ланцюг операції значно зрозумілішим. Використання особистого рахунку як системної проміжної ланки може потребувати додаткового пояснення.

Що робити, якщо банк уже запитав пояснення транзитних операцій?

Потрібно проаналізувати весь ланцюг руху коштів, встановити економічний зміст кожного суттєвого переказу та зіставити його з відповідними документами. Відповідь доцільно будувати за принципом: операція – пояснення – документ.

Підготовка відповіді фінмоніторингу банку

Фінмоніторинг ФОП: що робити, якщо банк запросив документи

Банк запросив у ФОП документи для фінмоніторингу? Сам факт такого запиту ще не означає, що підприємець порушив закон або що банк уже визнав його операції підозрілими. Банк зобов'язаний знати свого клієнта, розуміти характер його діяльності та перевіряти, чи відповідають фактичні операції наявній інформації про бізнес.

Водночас ігнорувати запит фінансового моніторингу не варто. Важливо не просто надіслати банку набір договорів і виписок, а **послідовно пояснити бізнес-модель ФОП, походження коштів, економічний зміст операцій та підтвердити пояснення документами.**

Коротко: банк повинен зрозуміти, чим реально займається ФОП, звідки надходять кошти, за що саме сплачують клієнти, кому підприємець перераховує гроші та чи відповідає рух коштів заявленій моделі бізнесу.

Чому банк проводить фінмоніторинг ФОП

Фінансовий моніторинг не зводиться до перевірки однієї суми або одного платежу. Банк аналізує клієнта та його операції із застосуванням ризик-

орієнтованого підходу.

Зокрема, банк може зіставляти фактичний рух коштів із відомостями про вид діяльності ФОП, очікувані обороти, характер клієнтів і постачальників, джерела надходжень, призначення платежів та іншу інформацію, отриману під час обслуговування підприємця.

Тому одна й та сама сума може не викликати додаткових запитань в одному бізнесі та потребувати пояснення в іншому. Важливим є не лише розмір операції, а **її відповідність профілю конкретного клієнта**.

Законодавство надає суб'єкту первинного фінансового моніторингу право витребувати інформацію та офіційні документи, необхідні для належної перевірки клієнта. Водночас обсяг таких заходів визначається з урахуванням ризик-профілю клієнта, характеру ділових відносин, сум та регулярності операцій.

Що робити ФОП після отримання запиту банку

1. **Уважно прочитати весь запит.** Не обмежуйтеся першим пунктом. Банк може одночасно просити опис діяльності, документи щодо окремих операцій, інформацію про контрагентів та походження коштів.
2. **Зафіксувати строк відповіді.** Орієнтуйтеся саме на строк, зазначений банком. Якщо об'єктивно не встигаєте зібрати пакет документів, доцільно завчасно зв'язатися з банком, а не просто пропустити строк.
3. **Зрозуміти, що саме перевіряє банк.** Запит щодо походження коштів, транзитних операцій, великого обороту або конкретного контрагента потребує різних пояснень.
4. **Проаналізувати банківську виписку.** Потрібно побачити рух коштів так, як його бачить банк: надходження, подальші перекази, платежі фізичним особам, перекази між власними рахунками, готівкові операції та незвичні призначення платежів.
5. **Сформулювати бізнес-модель ФОП.** Хто клієнти, що продається або які послуги надаються, звідки береться товар, де він зберігається, хто здійснює доставку, як залучаються клієнти та які ресурси використовуються для роботи.
6. **До кожного суттєвого пояснення додати доказ.** Договір, рахунок, інвойс, накладна, акт, замовлення, ТТН, переписка, документ платіжної системи або інший матеріал, який підтверджує фактичну операцію.
7. **Підготувати структурований лист.** Банку має бути легко співставити кожную відповідь із поставленим питанням та відповідними документами.

Які документи може попросити банк у ФОП

Універсального переліку документів для всіх ФОП немає. Пакет залежить від діяльності підприємця та питань, які виникли у банку.

Що перевіряється	Що може підтвердити інформацію
Фактична діяльність ФОП	опис бізнесу, КВЕД, сайт, сторінка магазину, профіль на маркетплейсі, договори, замовлення
Отримання доходу	договори, рахунки, інвойси, акти, накладні, чеки, замовлення, банківські документи
Походження товару	договори з постачальниками, накладні, рахунки, документи на закупівлю та доставку
Походження коштів	доходи від підприємницької діяльності, попередні накопичення, продаж майна, позика та інші реальні документально підтверджені джерела
Контрагенти	договори, рахунки, замовлення, акти, накладні, ділове листування
Рух коштів	банківські виписки та пояснення економічного змісту окремих платежів
Працівники та виконавці	трудові договори, цивільно-правові договори, документи щодо залучених підрядників
Матеріальна база	оренда приміщення, склад, обладнання, транспорт, фото товарних залишків або інші документи залежно від бізнесу
Іноземні клієнти	контракт, інвойс, банківський документ, документи платіжної системи, акт або інше підтвердження виконання послуги

Наявність конкретного документа залежить від самої операції. Наприклад, для консультаційної послуги складські документи очевидно не потрібні, а для торгівлі питання походження товару може бути принциповим.

Як правильно пояснювати операції банку

Слабка відповідь виглядає приблизно так: «це оплата за товар», «це мої гроші», «це постачальник».

Для фінансового моніторингу значно корисніше показати повний економічний зв'язок:

- **хто** здійснив платіж;
- **за що** були отримані або сплачені кошти;
- **на підставі чого** виникла операція;
- **який документ** її підтверджує;
- **чому саме така сума** була сплачена;
- **що відбулося з коштами далі**, якщо це має значення для запиту.

Наприклад, замість фрази «отримано оплату за товар» доцільно пояснити, який саме товар реалізовано, за яким замовленням, кому, яким способом його придбано ФОП та яким документом підтверджується продаж.

Чому банк може звернути увагу на перекази з рахунку ФОП на особисту картку

Сам переказ коштів підприємцем між власними рахунками не пояснює банку подальший економічний зміст операцій.

Особливої уваги може потребувати ситуація, коли кошти надходять на рахунок ФОП, майже одразу переводяться на особистий рахунок підприємця, а з нього – третім фізичним особам.

Для банку тоді виникає природне питання: **хто є кінцевим отримувачем коштів і яке відношення цей платіж має до підприємницької діяльності?**

Якщо це господарський платіж, доцільно мати документи, які пояснюють його економічний зміст. Якщо кошти були виведені підприємцем для особистого використання, не потрібно створювати штучне бізнес-пояснення операції.

Що таке транзитні операції у фінмоніторингу ФОП

Термін «транзитність» на практиці використовують для опису руху коштів, коли гроші надходять на рахунок та невдовзі майже повністю перераховуються далі, а роль самого рахунку в економічній операції залишається незрозумілою.

Наприклад, питання можуть виникнути щодо системної моделі:

клієнти → рахунок ФОП → особистий рахунок → інші фізичні особи

Це не означає, що кожен швидкий переказ є порушенням. Однак чим складніше зіставити рух коштів з реальною господарською діяльністю, тим важливішими стають документи та пояснення.

Що не варто робити після отримання запиту фінмоніторингу

- **Ігнорувати запит банку.**
- **Надсилати десятки файлів без пояснення, що саме кожен із них підтверджує.**
- **Давати суперечливі відповіді у різних документах або повідомленнях.**
- **Вигадувати економічний зміст операції, якого фактично не було.**
- **Створювати або датувати заднім числом документи для операцій, які ними не оформлювалися.**
- **Приховувати очевидний рух коштів, який і так видно з банківської виписки.**
- **Змінювати версію пояснення після додаткових питань банку без об'єктивної причини.**

Якщо документа дійсно немає, краще коректно пояснити причину його відсутності та надати інші наявні підтвердження, ніж створювати недостовірний документ.

Що буде, якщо ФОП не надасть документи банку

Ігнорування запиту може мати суттєві наслідки. Законодавство прямо передбачає випадки, коли суб'єкт первинного фінансового моніторингу повинен відмовитися від встановлення або підтримання ділових відносин, зокрема у разі ненадання клієнтом документів чи відомостей, необхідних для здійснення належної перевірки.

Також банк має право відмовитися від проведення підозрілої фінансової операції.

Водночас **отримання запиту не означає автоматичного закриття рахунку.** Практичне завдання ФОП – надати банку достатню, логічну та документально

підтверджену інформацію, яка дозволяє зрозуміти діяльність та операції клієнта.

Фінмоніторинг новоствореного ФОП

Сам факт того, що ФОП зареєстрований нещодавно, не є доказом ризикової діяльності.

Проте якщо одразу після реєстрації підприємець отримує значні обороти, має багато покупців, працює з великим асортиментом товарів або здійснює значну кількість операцій, банк може захотіти краще зрозуміти походження такої бізнес-моделі.

У такому випадку корисно мати відповідь на практичні питання: звідки отримано товар, як сформовано клієнтську базу, який канал продажів використовується, звідки взято стартовий капітал, де зберігається товар та хто забезпечує виконання замовлень.

Мета не в тому, щоб штучно «створювати історію» ФОП, а в тому, щоб **реальна діяльність була зрозумілою та підтверджувалася фактичними документами.**

Як підготувати відповідь на запит фінмоніторингу

Зручно будувати відповідь за принципом «питання банку – пояснення – доказ».

Питання	Пояснення	Документ
Чим займається ФОП?	Короткий опис фактичної бізнес-моделі	КВЕД, сайт, магазин, договори, замовлення
За що надходять кошти?	Конкретні товари або послуги	рахунки, інвойси, накладні, акти, чеки
Звідки товар?	Назва та роль постачальника	договір, рахунок, накладна

Кому перераховано кошти?	Статус отримувача та економічна причина платежу	договір, рахунок, акт або інший документ
Чому кошти переведено на особистий рахунок?	Фактична причина переказу	банківська виписка та, якщо потрібно, документи щодо подальшої операції

Такий формат значно зрозуміліший, ніж архів із десятків файлів без пояснення, яке питання кожен документ має підтвердити.

Банк уже запросив документи?

Компанія «Вікторія» проводить **аналіз запиту фінансового моніторингу, банківських виписок, бізнес-моделі та документів ФОП**. Визначаємо операції, щодо яких можуть виникнути додаткові питання, та допомагаємо сформулювати структуровані пояснення і пакет документів для банку.

Для початкового аналізу доцільно надати сам запит банку та виписки за період, якого він стосується.

Фінмоніторинг ФОП: аналіз та підготовка відповіді банку

Поширені запитання про фінмоніторинг ФОП

Чи має банк право вимагати у ФОП документи?

Так. Законодавство у сфері фінансового моніторингу дозволяє банку витребувати інформацію та офіційні документи, необхідні для здійснення належної перевірки клієнта та виконання інших вимог законодавства у сфері фінмоніторингу.

Чи означає запит банку, що ФОП уже визнаний ризиковим?

Ні. Запит може бути складовою належної перевірки або моніторингу операцій клієнта. Сам факт запиту не дозволяє зробити висновок, що банк уже визнав діяльність ФОП підозрілою.

Який строк відповіді на запит фінмоніторингу?

Насамперед необхідно керуватися строком, який банк зазначив у конкретному запиті. Якщо з об'єктивних причин підготувати повний пакет документів у цей строк неможливо, доцільно завчасно комунікувати з банком.

Чи може банк запитувати походження коштів?

Так. Під час моніторингу операцій банк у разі необхідності може встановлювати інформацію про джерело коштів, пов'язаних із фінансовими операціями клієнта.

Чи потрібно надсилати банку всі документи ФОП?

Ні, універсального правила про надання абсолютно всіх документів підприємця немає. Необхідно проаналізувати конкретний запит та надати інформацію і документи, які підтверджують відповідні обставини та операції.

Чи можна підготуватися до фінмоніторингу ще до запиту банку?

Так. Можна попередньо проаналізувати банківські виписки, відповідність операцій бізнес-моделі, походження коштів і товару, платежі контрагентам та наявність документів, які підтверджують основні операції.

Перевірка готовності ФОП до фінмоніторингу

Бухгалтерський та податковий супровід ФОП

Правильна організація поточного обліку, документів та банківських операцій значно спрощує пояснення діяльності підприємця, якщо банк надалі проводить додаткову перевірку.

Бухгалтерський супровід ФОП

Податкові консультації для ФОП та бізнесу